

ZAMONAVIY TIJORAT TASHKILOTLARINING OG'ZAKI NUTQ MADANIYATI TAHLILI

ADCHTI dotsenti f.f.f.d PhD

Xolisova Gavharoy Mannobjon qizi

Musharraf Samatqulova Sadirbek qizi

ingliz filologiyasi yo'nalishi 203-guruh

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi zamon tijorat tashkilotlarida og'zaki nutq madaniyatining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Nutq madaniyatini shakllantirish, mijozlar bilan samarali muloqot o'rnatish hamda xodimlar o'rtasida hamjihatlikni mustahkamlashda muhim vosita ekanligi yoritiladi. Shuningdek, og'zaki nutqda e'tibor berilishi zarur bo'lgan talaffuz, ohangdorlik, odob-axloq va til boyligidan to'g'ri foydalanish masalalari ko'rib chiqiladi. Maqolada nutq madaniyatiga amal qilishning zamonaviy tijorat tashkilotlari muvaffaqiyatidagi o'rni ilmiy va amaliy jihatdan asoslab beriladi

Kalit so'zlar: nutq madaniyati, tijoriy tashkilotlar, raqobat, muzokara.

Abstract: This article analyzes the role and importance of speech culture in modern commercial organizations. It highlights that speech culture is an important tool for shaping the image of the organization, establishing effective communication with customers, and strengthening unity among employees. It also considers the issues of pronunciation, intonation, etiquette, and the correct use of language, which should be paid attention to in oral speech. The article scientifically and practically substantiates the role of adhering to speech culture in the success of modern commercial organizations.

Keywords: speech culture, commercial organizations, competition, negotiation

Hozirgi kunda har sohada raqobat avj olib bormoqda. Shu jumladan savdo-sotiq bilan shug'ullanuvchi tashkilotlarda ham buni ko'rish mumkin. Bu kabi raqobatlarida munosib tarzda ustunlik beruvchi jihat esa og'zaki nutq madaniyati

hisoblanadi. Og'zaki nutq tijorat tashkilotlarida qanchalik va qay o'rinlarda kerakligini hamda uning to'g'ri va oqilona ishlatilishi bo'yicha masalalar quyida bayon etiladi.

Savdo tashkilotlarida og'zaki nutqning o'z vazifalari bo'lib, muloqot qiluvchilar undan turli o'rinlarda foydalanishadi. Shu jumladan, mijozlar bilan muloqot qilishda, boshqa ishbilarmonlar bilan muzokaralar olib borishda, xodimlar o'rtasida ichki muhitni sog'lom saqlash jarayonida, mahalliy yoki xorijiy sheriklar bilan hamkorlik qilayotganda og'zaki nutq muhim rol o'ynaydi. Aytish mumkinki, hozirda savdo ishlarida nutq madaniyati eng muhim ish quroli hisoblanadi. Chunki, har bir tashkilot o'z mahsulot hamda tovarlarini ko'proq va keng qamrovda sotilishini istaydi. Bu esa o'zdan o'zi mijozlar bilan to'g'ri muloqot qilishga olib keladi. Masalaning eng dolzarb qismi ham shu yerda yuzaga keladi, ya'ni, tashkilot xodimlari muloqot jarayonida og'zaki nutq qoidalari va umuman olganda, tildan o'rinli va hech qanday xato-kamchiliklarsiz foydalanishi lozim. Negaki, nutq bir insonning emas butun bir tashkilotning nomidan gapirilayotgan bo'ladi. Mijoz tinglayotgan paytda, nafaqat, sotuvchi shaxsning ko'rinishig,a balki, u gapirayotgan tashkilotga, mahsulotlarga o'z fikrini bildiradi. Tashqi sheriklar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish hamda uni uzoq yillar davomida saqlab turish jarayonida ham og'zaki nutq madaniyatining o'rni katta. Misol uchun bir tashkilot boshqa bir tashkilot bilan sherikchilik qilmoqchi bo'lsa, albatta, nutq orqali bor mahoratini ko'rsatadi: kompaniya sherikchilik davomida nimalarni va'da qiladi va nimalarni talab qiladi – barchasini ravon nutq tushuntirib beradi.

Og'zaki nutq madaniyati tashkilotda yuzaga keladigan muloqot jarayonlarining sifatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Nutq madaniyatining asosiy jihatlariga so'z boyligi, fikrni aniq va ravon ifodalash, tinglovchiga moslashish, muloqot odoblari, nutqning aniqligi va mantiqiyligi kiradi. Shu bois, tijorat muhitida nutqning xushmuomalalik va professional darajada bo'lishi talab etiladi. Misol uchun, mijoz bilan bo'ladigan suhbatda to'g'ri va tushunarli so'zlardan foydalanish, g'azablanmaslik va hurmatni yo'qotmaslik, o'zaro ishonch muhitini yaratishga yordam

beradi. Zamonaviy tijorat tashkilotlarida ogʻzaki nutq madaniyati shuningdek, tashkilot ichidagi jamoaviy ishni yaxshilashga xizmat qiladi. Masalan, rahbar va xodimlar oʻrtasidagi muloqotda aniq va loʻnda bayon etilgan topshiriqlar ish samaradorligini oshiradi, notoʻgʻri tushunmovchiliklarni kamaytiradi. Shuningdek, nutq madaniyati menejrlarning taʼsirchan va ishonchli nutq uslubini shakllantirishga imkon beradi, bu esa jamoani ragʻbatlantirishda va motivatsiyani oshirishda muhimdir. Texnologiyalar rivojlanib borayotgan bugungi kunda, ogʻzaki nutq madaniyati yangi formatlarga ham moslashmoqda. Videoqoʻngʻiroqlar, onlayn konferensiyalar va boshqa virtual muloqot vositalari yordamida ham nutq madaniyati yuqori darajada boʻlishi talab etiladi. Bunda soʻzlarni aniq talaffuz qilish, ovoz ohangini boshqarish, nutq davomida tushunarliklikni saqlash kabi koʻnikmalar muhim ahamiyatga ega boʻladi. Zamonaviy tijorat tashkilotlarining muvaffaqiyatli faoliyati koʻp jihatdan samarali kommunikatsiyaga bogʻliq boʻlib, ayniqsa ogʻzaki nutq madaniyati bu jarayonda muhim oʻrin tutadi. Ogʻzaki nutq madaniyati deganda, tashkilot xodimlari oʻrtasida va tashqi mijozlar bilan samarali, odobli va maqsadga muvofiq muloqot qilish qobiliyati tushuniladi. Bugungi kunda global raqobat sharoitida tijorat tashkilotlari oʻzining ichki va tashqi kommunikatsiyasini professional darajada yuritishi shart, chunki bu ularning imidjini shakllantiradi va biznes jarayonlarining samaradorligini oshiradi. Ogʻzaki nutq madaniyati tashkilotda yuzaga keladigan muloqot jarayonlarining sifatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Nutq madaniyatining asosiy jihatlariga soʻz boyligi, fikrni aniq va ravon ifodalash, tinglovchiga moslashish, muloqot odoblari, nutqning aniqligi va mantiqiyliigi kiradi. Misol uchun, mijoz bilan uchrashuvda rahbarning «Biz sizning ehtiyojlaringizni toʻliq tushunishga harakat qilamiz va eng yaxshi xizmatni taqdim etamiz» degan muloyim va aniq ifodasi mijozda ishonch uygʻotadi. Aksincha, noaniq, buzilgan va qoʻpol soʻzlar esa mijozning noroziligiga sabab boʻlishi mumkin. Zamonaviy tijorat tashkilotlarida ogʻzaki nutq madaniyati shuningdek, tashkilot ichidagi jamoaviy ishni yaxshilashga xizmat qiladi. Masalan, loyiha boʻyicha yigʻilishda menejer aniq va loʻnda topshiriqlarni taqdim etsa, xodimlar oʻz vazifalarini tushunib, samarali ishlaydi. Misol uchun, «Bu hafta

davomida mahsulot dizaynini yakunlab, juma kuni prezentatsiyaga tayyor bo'ling» degan aniq topshiriq, noaniq «tezroq ishleng» kabi so'zlardan ko'ra samaraliroqdir. Shu bilan birga, jamoada o'zaro hurmat va muloyim nutq uslubi saqlanganda, ish jarayoni ham uyg'un va samarali bo'ladi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi og'zaki nutq madaniyatining yangi shakllarini yuzaga keltirdi. Videoqo'ng'iroqlar yoki onlayn konferensiyalarda ishtirok etishda, nutqning ravonligi, ovoz ohangining o'rni va so'zlarning aniq talaffuzi muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, xalqaro mijoz bilan bo'ladigan video uchrashuvda so'zlarni aniq va sekin aytish, salbiy emotsiyalardan saqlanish, mijozga hurmat bilan munosabatda bo'lish uning ishonchini oshiradi va biznes aloqalarini mustahkamlaydi. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy tijorat tashkilotlarining og'zaki nutq madaniyati ularning tashkiliy samaradorligi, mijozlar bilan munosabatlari va bozor muvaffaqiyatida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Nutq madaniyatining yuqori darajada bo'lishi – bu tashkilot ichida sog'lom muhitni yaratish, tashqi aloqalarda ishonchli imidj hosil qilish va umumiy biznes natijalarini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bois, har bir tijorat tashkiloti xodimlarining og'zaki nutq madaniyatini doimiy ravishda rivojlantirish va oshirishga alohida e'tibor qaratishi zarur. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy tijorat tashkilotlarining og'zaki nutq madaniyati ularning tashkiliy samaradorligi, mijozlar bilan munosabatlari va bozor muvaffaqiyatida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Nutq madaniyatining yuqori darajada bo'lishi – bu tashkilot ichida sog'lom muhitni yaratish, tashqi aloqalarda ishonchli imidj hosil qilish va umumiy biznes natijalarini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bois, har bir tijorat tashkiloti xodimlarining og'zaki nutq madaniyatini doimiy ravishda rivojlantirish va oshirishga alohida e'tibor qaratishi zarur. Nutq jarayonida nutqning asosiy tamoyillariga e'tibor berish lozim. Tashkilotning rahbaridan tortib qorovuliga qadar nutqmadaniyatida ilg'or bo'lishi kerak. Xoh u tashkilot bo'lsin, xoh yakka tadbirkor, baribir, ko'plab aholi ular bilan tez-tez so'zlashadi. Insonga uning yoshi, ijtimoiy kelib chiqishiga qarab nutq so'zlash kerak. Shuning uchun mijozlar bilan muloqot qilish jarayonida mijozga og'ir botadigan yoki u tushunmaydigan grammatika va so'z boyligidan foydalanmaslik zarur. Va shuni

qo'shimcha qo'lish mumkinki, insonlarni nutq ohangdorligi hamda ta'sirchanligi orqali o'zoga jalb qilish mumkin. Muloqot jarayonida so'z boyliklari ham muhim ahamiyatga ega. Tinglovchini zeriktirib qo'yadigan ham ana shu so'zlar takrori hisoblanadi. Shuning uchun so'zlovchi til boyligidan samarali va o'rinli foydalanishi kerak.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, og'zaki nutqdan to'g'ri hamda nutq qoidalariga amal qilgan holda foydalanish tijorat tashkilotining muvaffaqiyatida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Nutqi ravon, muloyim va ta'sirchan bo'lgan tashkilot mijoz ishonchini tez qozonadi.